

Glej, mračnik! 2016–2023 – tako blizu, pa tako daleč

Primož Presetnik

Jesenska štetja navadnega mračnika so postala za nekaj članov društva tradicionalni del "netopirskega leta". Lahko bi rekli nekakšen praznik, ki ga nekako moraš proslaviti. Kako to narediš, pa je čisto odvisno od tebe. Na opazovanje lahko povabiš sodelavce, ga vključiš med dogodke Mednarodne noči netopirjev, se na samo usedeš s partnerjem ali pa le s steklenico piva. Vseeno, samo da tisto večerno uro paziš, koliko navadnih mračnikov vidiš v petminutnih obdobjih. O mračnikih in o sami akciji, ki se je v preteklosti imenovala *Koliko je mračnikov na nebu?*, je kar nekaj napisanega v Glej, netopir!-ju (2016, 2017 in 2019), povezave na dodatne članke pa so še na društveni spletni strani pod zavihkom Netopir leta 2016 in 2017.

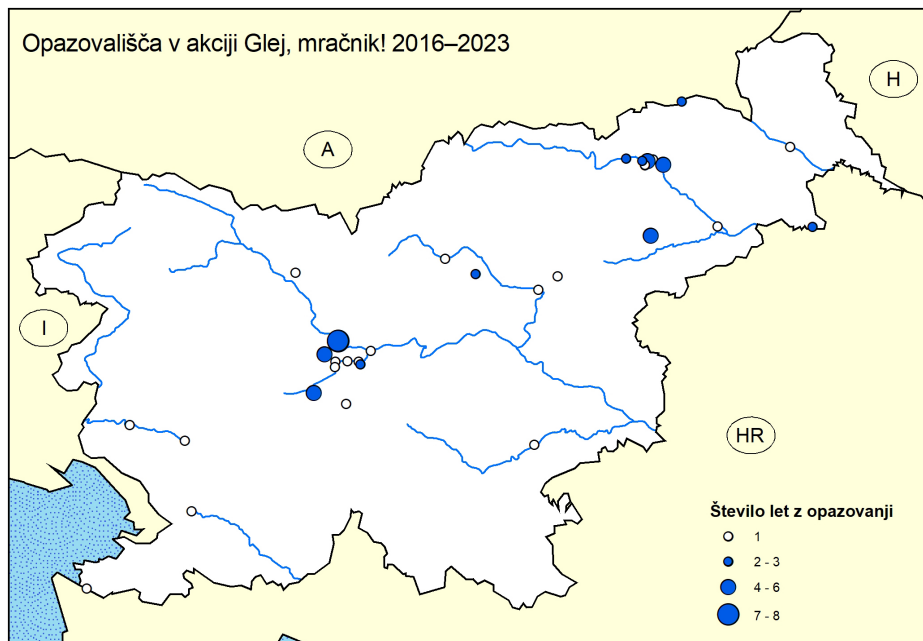
V letih 2016–2023 med opazovanji nekajkrat nismo videli prav nobenega mračnika, en srečež pa je lahko naštel 27 navadnih mračnikov v enem petminutnem obdobju (Tabela 3). Sicer pa je bila mediana največjih števil trije mračniki. Skupno smo na 32 opazovališčih (Slika 13) opravili 76 opazovanj. Na 60 % mest smo opazovali samo v enem letu. Se pravi, da smo skupno opravili le 26 % od vseh možnih opazovanj. Če upoštevamo samo tistih 12 mest, kjer smo opazovali vsaj dvakrat, je odstotek opravljenih proti možnim opazovanjem višji – 49 %. Zakaj omenjam te odstotke? Statistični programi, ki jih uporabljamo za napovedovanje populacijskih trendov netopirjev (in ostalih živali), začnejo dobro delovati šele: i) po dovolj dolgih nizih podatkov, izkušnje so pokazale, da je to nekje po desetih letih, ii) če ne manjka več kot 20–50 % opazovanj in iii) če ni let, ko opazovanja popolnoma manjkajo. Trenutno imamo še problem s pogojem i) in predvsem tudi v prihodnje z izpolnjevanjem pogoja ii).

Če nam bo v prihodnjih letih uspelo vsaj ohraniti in po možnosti še malo razširiti mrežo stalnih opazovalnih mest, bomo lahko ne samo za del centralne Evrope (skupaj z našimi kolegi iz tujine), ampak tudi za samo za Slovenijo, s to metodo poizkusili oceniti trende populacije. Ko se bo nabralo dovolj opažanj, bomo morda lahko celo ločeno ocenjevali stanje za SV Slovenijo in za Ljubljano (mimogrede, banda lena "so-prestolniška", SV Slovenija vodi s 6:3 pri opazovališčih z vsaj tremi leti opazovanj). Ko nam uspe narediti izračun populacijskih trendov tudi s to metodo, bo to kar pomemben prispevek k poznavanju stanja te vrste. Letos je namreč analiza rezultatov državnega transektnega popisa prvič pokazala na možno upadanje populacije, zato bi bila dodatna ocena z drugo metodo zelo dobrodošla. Še posebno, ker predvsem iz severnih delov Evrope prihajajo zaskrbljujoče informacije o možnem upadanju števila te vrste.

Zato si kar takoj označite na koledarčku, da se bo v letu 2024 akcija *Glej, mračnik!* odvijala med soboto, 7. in nedeljo, 15. septembrom.

SLIKA 12. Navadni mračnik (foto: Simon Zidar).

SLIKA 13. Mesta opazovališč in število let opazovanja na njih med akcijo *Glej, mračnik!*

TABELA 3. Mesta jesenskih štetij navadnih mračnikov, leta in število opazovanj.
(Maks. – največje število navadnih mračnikov v 5 minutnem obdobju. Opazovalci – kratice imen in priimkov glavnih opazovalcev, če jih ne prepoznate, vprašajte avtorja prispevka)

MESTO OPAZOVANJA / LETO	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	MAKS.	ŠT. LET OPAZOVANJ / ŠT. OPA- ZOVANJ	OPA- ZOVALCI
Reka Sava pri Črnuškem mostu (Ljubljana)	5 (1)	3 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)	2 (1)	5 (2)	2 (2)	5	8/11	PP, SG, KL
Vodni zadrževalnik Medvedce (Majšperk)		14 (1)	7 (1)	18 (1)	13 (1)		1 (1)	5 (1)	18	6/8	DB
Koseški bajer (Ljubljana)				6 (2)	7 (1)	1 (1)	5 (1)	14 (1)	14	5/6	EP, PP, SG, DD
Reka Drava pri Zrkovcih			1 (1)	4 (1)	5 (1)		3 (1)	4 (1)	5	5/5	MP, JK, RL
Podpeško jezero (Brezovica)		2 (1)	1 (1)	2 (1)		0 (1)			2	4/4	MZ, TD
Reka Drava pri raftarskem pomolu (Maribor)	2 (1)	5 (1)		2 (1)	1 (1)				5	4/4	JK, MP
Reka Drava pri Studenški brvi (Maribor)					6 (2)	8 (1)		3 (1)	8	3/4	JK
Reka Drava pri Limbušu						4 (1)	2 (1)	4 (1)	4	3/3	JK
Reka Drava pri Središču ob Dravi				1(1)		4 (1)		2 (1)	4	3/3	JK
Reka Ljubljanica pri Zadvoru	5 (1)						3 (1)		4	2/2	SZ
Reka Mura pri Tratah						7 (1)		1 (1)	7	2/2	JK
Žovneško jezero (Braslovče)		4 (1)				0 (1)			4	2/2	JG
Izliv Kamniške Bistrice v reko Savo (Beričevo)				2 (2)					2	1/2	TK
Reka Ljubljanica pri mostu ob Papirnici Vevče (Ljubljana)			2 (2)						2	1/2	JM
Reka Ljubljanica pri brvi ob Brodarjevem trgu (Ljubljana)							3 (1)		3	1/1	NK, SZ

(se nadaljuje)

MESTO OPAZOVANJA / LETO	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	MAKS.	ŠT. LET OPAZOVANJ / ŠT. OPA- ZOVANJ	OPA- ZOVALCI
Reka Ljubljanica pri mostu na Hladnikovi cesti (Ljubljana)	3 (1)								3	1/1	DB
Framska ulica (Maribor)				2 (1)					2	1/1	JK
Glinokop Bobovek (Čukova jama)		1 (1)							1	1/1	AP
Grajski grič (Ljubljana)			0 (1)						0	1/1	PP
Izvir reke Vipave – Podskala		1 (2)							1	1/1	JG
Nasip Velikega ribnika v Dragi (Ig)			0 (1)						0	1/1	MZ
Okolica hiše Na griču 3 (Ljubečna)	5 (1)								5	1/1	MG
Okolica ornitološke postaje ob J vhodu v Sečoveljske soline		0 (1)							0	1/1	TK
Park vzhodno od Celjske ulice (Maribor)				1 (1)					1	1/1	JK
Ptujsko jezero (J del)				7 (1)					7	1/1	BŠ
Reka Drava pod zapornicami v Melju		27 (1)							27	1/1	MG
Reka Krka pri gradu Otočec							2 (1)		2	1/1	JK
Reka Mura pri Dokležovju				1 (1)					1	1/1	JK
Reka Savinja pri kampu Menina (Varpolje)					1 (1)				1	1/1	JK
Reka Savinja pri mostu na Čopovi ulici (Celje)					4 (1)				4	1/1	PP, KL
Reka Vipava pod jezom pri Saksidu		8 (1)							8	1/1	JG
Škocjanske jame (Velika dolina)				3 (1)					3	1/1	ST
Št mest opazovanih/ Št. opazovanj	5/5	10/10	7/10	13/16	8/9	8/8	7/8	9/10	-	-	-
MAKS.	5	27	7	18	13	8	5	14	-	-	-